

Szentendrei Református Hírlevél - megjelenik negyedévente

Az öröm karácsonya

"Kis karácsony, nagy karácsony / Kisült-e már a kalácsom? / Ha kisült már, ide véle, / Hadd egyem meg melegébe!" Ez a legkisebbeknek szánt ének a maga egyszerű dallamával ott hangzik bennünk évtizedek múltán is, a friss, nekünk sült ünnepi kalács illatát orrunkba csaló versikéjénél pedig alig akadhat kedvesebb gyermekkori emlék. Ünnepelni jó, ezt azóta is mind így tudjuk.

Igen, ünnepelni jó, mert olyankor minden más. A szülők titkolóznak, a gyerekek kíváncsiskodnak, s egyszer csak ott terem a szobában valami, ami egy esztendőben egyetlen egyszer van ott, a fényekkel ragyogó karácsonyfa, alatta sok-sok ajándék. A levegőben csengettyűhang, fenyő és gyertyaillat, legfölül angyalok röpködnek, az asztalon ünnepi étel. Vendégek is jönnek, egészen ritkán látottak is, s magunk is felkerekedünk, hogy lássuk azokat, akiket szeretünk és fontosak nekünk. Egy hét múlva maga az esztendő is fordul, új naptári év kezdődik. Mindez együtt a legnagyobb ünneppé teszi a karácsonyt, s a legnagyobb ünnephez a legnagyobb öröm is jár.

De vajon így van-e? Hiszen vannak, aki elvesztették munkájukat, és talán hónapok óta keresnek másikat, de nincs nekik. Aztán vannak, akiket betegség terhel, félelemmel és nagy kérdésekkel, nyomasztó bizonytalansággal. Ők hogyan és miért örülnének? Mások magánosan, egyedül ünnepelnek, mert nincs senki, akihez tartoznának, és a szívük üres és szomorú. Némelyek egyéni örömeiknél, bánataiknál sokkal nagyobb léptékű gondok alatt görnyedeznek, mert felvették magukra egy község, talán egy város vagy éppen a haza terheit, és ők már nem csak magukért aggódnak. Válságokkal terhes időinkben vajon milyen örömmel ünnepelnek, ha valóban látják a megoldandó feladatok elképesztő nagyságát? Aztán a gyászolók, akik elvesztettek valakit, s akiknek élete fő helyén most nagy hiány, fájó üresség tátong...?

Tehát a karácsony önmagában nem öröm-automata. Ha jól sikerül is az ünneplés, mindenki boldog is körülöttünk, még akkor is sok ok lehet kérdezni, hogyan és miként lesz az ünnep az "öröm karácsonya".

Mindenekelőtt úgy, ha az örömet nem kívülről várjuk. Mert az élet hoz jó és rossz eseményeket egyaránt. A hangulatunkra is ezer dolog hat, néha így, máskor úgy. A világban számtalan dolog történik. Meglepő új

felfedezések, hasznos újdonságok születnek, de jönnek bajok, sőt olykor katasztrófák is. Ha csupán ezekre figyelünk, ha mindig a külső események szabályozzák be szívünk állapotát, percenként eshetünk egyik végletből a másikba. Ne engedjük, hogy így történjen. Legyen az "öröm karácsonya" ennél sokkal megalapozottabb.

Mert a karácsony, ha igazi, nem is kívülről közelít. Még csak nem is a naptár hozza el. A karácsony örömeinek hit-beli, belső forrása van. Az a hit és az a bizonyosság, hogy örök Atyánk akaratából egy kisgyermek született Betlehemben, aki elhozta nekünk, embereknek Isten szeretetét, azt a jót, aminél nincs is nagyobb dolog a kerek világon. Ez a szeretet belülről jön hozzánk. Váratlanul, saját erőfeszítéseink nélkül egyszer csak ott van. Ahhoz, aki önmagára döbbsent, felismerte már elvesztett és hiábavaló felváltást, s őszintén bánkódik efelett, hamarabb jön el. A büszke, rátartó szívhez, aki elégedett önmagával, sokkal később és rendre csak bajok és nehéz próbák után érkezik, mert az ilyen szív nem tudja még befogadni ezt a felülről való szeretetet, amíg csak össze nem török. Meg kell-e várni, amíg így esik? Legyen hát a karácsonyra készülés bűnbánattal s alázattal való. Ez belső takarítást jelent, kitisztítani szívünkbeli és életünkbeli mindazt, ami csak Megváltónk érkezésének akadályát lehet.

Végül pedig komoly csend, s benne szívbeli várakozás. Életünk súlypontja igazából mindig is a jövőben van, de ezt a jövőt mi szívesen tévesztjük össze vágyainkkal. A jövő nem azonos a vágyainkkal, mert a jövő mindig Istené. Amikor mi valóban a jövőt várjuk, órá kell hangolódni. S ha ilyen az adventünk, akkor örömteli lesz a karácsonyunk is.

Befelé fordulás, életünk igaz megjobbítása, s az Istentől érkező jövő áldott várása - ezek tegyék "öröm karácsonyává" ezt a mostanit!

Dr. P. Tóth Béla lelkipásztor

Robicsek Margit : A születés Csillaga

**"Irgalma megmarad
nemzedékről nemzedékre
az őt félőkön!"**

(Lk. 1,50)

Lezajlott a presbiterválasztás gyülekezetünkben

A Kehely két legutóbbi száma is foglalkozott a presbiterválasztásra készüléssel. Azóta sor került a két presbiterválasztó közgyűlésre. Azért kettőre, mert a november 13-ára meghirdetett közgyűlés nem volt határozatképes. Egyházi választási törvényünk szerint ugyanis a határozatképességhez az szükséges, hogy az egyházközség választójoggal rendelkező tagjainak legalább 10 %-a jelen legyen, de november 13-án a 2010. december 31-én lezárt választói névjegyzéken szereplő 848 egyháztagból csak 77-en vettek fel szavazólapot. (Ugyancsak törvény szabályozza, hogy minden év december 31-én kell kiigazítani és lezárni a következő évben mindvégig érvényes választói névjegyzéket.) Törvényünk ilyen esetre azt írja elő, hogy két héttel későbbre kell összehívni az újabb közgyűlést, amely a megjelentek létszámára tekintet nélkül határozatképes.

A november 27-én lezajlott, immáron mindenképpen határozatképes közgyűlésen a választói névjegyzékben szereplőknek már több mint 10 %-a vette fel a szavazólapot, így a közgyűlés önmagában is határozatképes volt, nemcsak a másodszori összehívás miatt. A szavazás törvényünk szerint személyre szóló vagy együttes lehet. Presbitériumunk az együttes (listás) jelölésről döntött, és a jelölőbizottság jelölését elfogadó határozata szerint 24 presbiter, 7 pótpresbiter és egy gondnok szerepelt a szavazólapon. Az együttes jelölés azt jelentette, hogy a szavazólapokon szereplő nevekkel együttesen lehetett egyetérteni vagy nem egyetérteni. A szavazók közül 86-an értettek egyet a jelöltekkel, egy ellenszavazat érkezett, érvénytelen szavazat nem volt. A közgyűlést lezáró imádság előtt a választási bizottság elnöke, dr. P. Tóth Béla lelkipásztorunk kihirdette a választás eredményét. Ezek szerint 2012-től hat évig az alábbiak lesznek egyházközségünk nem lelkészi tisztségviselői:

Presbiterek: Ács Endréné, dr. Bárdos László, dr. Bartha Zsolt, Farkas Turánka, dr. Farkas Zoltán, Földi János, Fülöp Zsolt, dr. Imre Lajos, Kádár Péter, dr. Köpeczi-Bócz Tamás, Kun Péter, Mooréh János, Nagy Domokos, Perjéssy Barnabás, Pungor Lászlóné, Sikolya Zsolt, Szabó László, Szabó Sándorné, dr. Szalai Zsolt, dr. Tanislav Erzsébet, dr. Tar Erzsébet, Tomka Alpár, Véber Zita, Virág Zoltán

Pótpresbiterek: Bene Andrásné, Bódog Norbert, Bokor György, dr. Gellén Márton, Jámbor László, Szentgyörgyi Árpád, Vincze Jenő

Gondnok: Sikolya Zsolt

Az új presbiterek közül Kádár Péter, dr. Köpeczi-Bócz Tamás és Perjéssy Barnabás nem töltött be korábban presbiteri vagy pótpresbiteri tisztséget. A pótpresbiterek - akiket valamelyik presbiteri tisztség megüresedése esetén hív be tagjai közé a presbitérium - valamennyien újak ebben a tisztségükben. A gondnoki tisztség betöltésében nem történt változás. A választási eljárás vagy valaki megválasztása ellen a választást követő 15 napon belül, tehát december 12-ig tehet panaszt a választáson részt vevők 10 %-a, vagy akit jogsérelem ért, illetve az egyházmegye elnöksége vagy jogtanácsosa. Ha nem érkezik panasz ez alatt az időszak alatt, akkor a választás eredménye jogerőre emelkedik, majd a január 8-i istentisztelet keretében sorra kerülő eskütételt követően hivatalba lép az új presbitérium. Ezen az istentiszteleten köszönjük meg a leköszönő presbitereknek - Csonka Kálmánnénak, Nagy Lászlónénak, Óradnai Sándornénak és Varga Lászlónénak - sokéves áldozatos munkájukat is, és kérjük Isten meg nem szűnő áldását további életükre.

Az új presbitériumhoz Péter apostol szava szól:

"Legeltessétek az Isten közöttetek levő nyáját; ne kényszerből, hanem önként, ne nyereszkeredségből, hanem készségesen; ne is úgy, mint akik uralkodnak a rájuk bízottakon, hanem mint akik példaképei a nyájnak." (1. Pét. 5, 2-3)

Dr. P. Tóth Béla, lelkipásztor

Óvodánk ingatlanhatárainak rendezése

A nagyszabású óvodai építkezésekről már többször beszámoltunk, remélhetőleg sokan látták is gyönyörűen megújult óvodánkat, ugyanakkor kevesen tudnak arról, hogy időközben az óvoda ingatlanának határai két oldalon is jelentősen megváltoztak.

Az építési tervek elkészítésekor derült ki, hogy az önkormányzattól átvett ingatlanok a földhivatalnál nyilvántartott határai sem a dr. Nagy Lajos utca mentén, sem a dr. Nagy Lajos utca 8. számmal határos részen nem esnek egybe a természetbeli határokkal. Az előbbi esetben a helyszínrajz szerint az óvoda telke 109 m²-es sávon belenyúlt az utcába, és azt a város közterületként, utcának használja, az utóbbi esetben pedig az óvoda 222 m²-es területet használt a szomszédos tulajdonosok, Bicskei Brigitta és Kovács Zsolt telkéből - úgy, hogy senki nem tudott arról, hogy ez a terület jogilag az övék.

Az építési hatóság úgy adta ki az építési engedélyt, hogy előírta a telekhatárok rendezését a dr. Nagy Lajos utcai oldalon. Így tehát a 109 m²-es sávot vissza kellett adnunk az önkormányzatnak, hogy azt az utca ingatlanjához csatolhassa. Ezzel kapcsolatban egyházközségünk lemondott az önkormányzattal szemben érvényesíthető kártalanítási igényéről, hiszen magától az önkormányzattól kaptuk tulajdonba az egész óvodai ingatlanunkat. Célszerűnek tűnt ezzel egy időben a másik telekhatárt is rendezni, hogy végre jogilag tiszta helyzet álljon elő, de az óvodánknak nagy gondot okozott volna az, ha az említett jelentős területet, az egyik óvodás csoportunk sok év óta megszokott, homokozóval és beépített játékokkal ellátott, kedvelt játszóhelyét vissza kellett volna adni a jogos tulajdonosoknak.

Mint annyi más alkalommal, amikor nehéz helyzetbe kerültünk, most is csodálatos segítség érkezett: a tulajdonosok felajánlották, hogy ingyen átadják az óvodánknak a már több évtizede használt területüket. Ez a nagylelkű adományozás teljes mértékben csak azért nem tudott megvalósulni, mert az építési hatóság megállapította, hogy ezzel a szomszéd telek beépítettsége meghaladta volna a megengedett mértéket. Így végül a tulajdonosok a jogszerűen átadható legnagyobb, 156 m²-es területet ajándékozták az óvodának, melynek értéke 2.340.000 Ft. Ennek megfelelően egyházközségünk 724.125 Ft-os költséggel már át is helyeztette a kerítést mintegy 3 méterrel az óvoda épülete felé az új telekhatárra. Ezzel ugyan egy kicsit csökkent az óvoda által ténylegesen használható terület, ugyanakkor most már nem fordulhat elő, hogy a szomszéd telek esetleges későbbi tulajdonosa váratlanul jogi úton vesz el az óvodától egy (a mostani csökkenésnél lényegesen nagyobb) sávot. Ezúton is köszönjük az ajándékozóknak nagylelkű adományukat!

**Sikolya Zsolt
gondnok**

A kiadványunkban megjelenő cikkek, írások nem feltétlenül fedik mindenben a szerkesztőség véleményét, hanem elsősorban azok szerzőinek gondolatait tükrözik.

Szentendrei Református Hírlevél

Kiadja: az egyházközség - **Cím:** 2000 Szentendre Rákóczi út 14.

Telefon: 06 26 310-524 - **Felelős kiadó:** dr. P. Tóth Béla lelkipásztor

Főszerkesztő: Jámborné Benkei Ildikó (E-mail: jambor@limar.hu)

Olvasószerkesztő: Sikolya Zsolt gondnok, (zsolt.sikolya@gmail.com)

Tördelő: Fazekas Andrea

Nyomatás: Kádár Péter www.digitalisnyomda.net

Óvodánk felújításának öröme

Két évvel ezelőtt - alighogy beindult óvodánk - érdekes hírral keresett meg minket Véber Zita, gyülekezeti tagunk. Talált egy olyan uniós pályázati lehetőséget, amelyet, ha megnyernénk, nem kellene évről-évre, apránként felújítani óvodánkat, hanem egyszerre megújulhatnánk.

Akkor még éppen, hogy túl voltunk egy kisebb felújításon (nekünk az is nagy öröm volt akkor, ahhoz képest, amilyen állapotban átvettük az épületet). Persze nem gondolkodtunk sokáig, az Óvodaügyi Bizottság felosztotta a feladatokat -amiből a munka dandárja- a pályázat megírása Zitára hárult. A pályázat sikeres lett, nyertünk, és idén február 1-jén be is indultak a munkálatok.

Izgalmas, mozgalmas időszak kezdődött az óvoda életében. Nagy örömeinkre sikerült megnyerni a szülőket, így velük együtt a gyerekeket is: megértették, elfogadták a felújítással együtt járó átmeneti helyzetet. Az építőkkel sikerült megegyezni, hogy alvásidőben ne zavarjanak minket, a nap hátralévő részében azonban nagy erővel folyt a munka. Lgyekezünk rugalmasan kezelni a helyzetet, hiszen az épületen belül folyt tovább az óvoda élete. Persze, eleinte az óvónénik többször el kellett magyarázzák, mi is az a zaj, amit éppen hallottak a gyerekek, vagy miért van egy hatalmas markológép a bejáratunk előtt. Aztán mosolyogva figyeltem, ahogy hazamenetel előtt a gyerekek legtöbbször a munkaterület felé vették az irányt szüleikkel, hogy közelebről is tanulmányozhassák az építkezést. Figyelték a markolót, csodálkoztak a nagy gödrön az épület mellett, és figyelték, hogy nő ki a földből az új fal. Valóban izgalmas volt, főleg a Barányka és a Csengettyű csoportnak, mert ők voltak a legközelebb a munkálatokhoz. A zaj bizony néha zavaró volt, és nem tudom, kinek jobban, a gyerekeknek, vagy a felnőtteknek.

Május végén nagy összefogással (szülők, gimnazisták) kiürítettük az óvodát, és átköltöztünk a Gimnáziumba. Ez az időszak is a legszebb emlékeink közé fog tartozni. Szinte teljesen külön részen, nagyon jó helyünk volt. Már vártak minket, végtelen szeretettel fogadtak úgy a gyerekek, mint a tanárok és a többiek. Nem tudtunk olyat kérni, hogy ne teljesítették volna. Jöttek a nagy fiúk és felállítottak egy sátrat, hogy nagyobb árnyékban lehessünk, vagy csak integettek a gyerekeknek a szünetben, mikor mi az árka-dok alatt ebédeltünk, de a legnagyobb öröm akkor volt, amikor jöttek a nagy lányok, és kérték, hogy segíthessenek az óvónéniknek, és játszottak, foglalkoztak a gyerekekkel. A nagy melegben sokszor átsétáltak a közeli és a patak parti játszótérre, felkerekedtek reggeli után, ebédig elrepült az idő. Az ott töltött időt egy szülő így fogalmazta meg: "Olyan ez az épület és udvar, mintha valahol délen nyaralnának a gyerekek".

Gyürk András EU - parlamenti képviselő
köszönti a felújított Óvodát

Mindeközben nagy irammal folyt az óvoda külső-belső felújítása, több előre nem látható bonyodalommal. Augusztus közepén már látszott, hogy a plusz feladatok miatt csúszik az

átadás. Levélben kértük a szülők türelmét, hogy aki meg tudja oldani, két héttel később kezdje meg a nevelési évet. Rengeteg szervezéssel, szeptember 5-én két csoporttal, majd szeptember 19-én, mind a négy csoporttal beindulhatott az óvodai élet. Majd elkészült a tetőtér is, és október 16-án ünnepélyesen is átadásra került a megújult, és bátran mondható, nem csak szép, de korszerű, XXI. századi Óvoda. Immáron, öt fővel több, 108 gyereket tudunk felvenni a kívül-belül nagyon szép, kultúrált környezetben. A tornaszobára különösen büszkék vagyunk, nem kell már messzire gyalogolnunk, hogy tornázhassanak a gyerekek. Nem beszélve a tetőtérben található, modern és jól felszerelt fejlesztő-szobáról, ahol mozgásfejlesztő foglalkozásokat tud tartani a fejlesztőpedagógus azoknak a gyerekeknek, akiknek az iskolaelettség elérése érdekében ez feltétlenül fontos. Az uniós elvárásoknak megfelelően akadálymentes az Óvodánk, ezért van liftünk is. Izgalmas időszak volt, de - elmondhatom - megérte minden nehézségével együtt. Amilyen szép lett, amilyen jó látni a gyerekek örömét, ahogy nap-mint nap birtokba veszik az épületet - tényleg megérte! A kollégáimmal többször megállapítottuk már: nemcsak a gyerekeknek, de nekünk, dolgozóknak is jó ide jönni. Végtelen hálásak vagyunk a fenntartó gyülekezetünknek, a Szentendrei Református Egyházközségnek, amely csak ebben az évben több mint 62,5 millió forinttal támogatta ezt az európai uniós projektet. Köszönjük a gyülekezet tagjainak, akik szívükön hordozták az óvoda sorsát, közmunkával, anyagi segítséggel is az óvoda ügye mellé álltak. Köszönjük dr. P. Tóth Béla tiszteletes úrnak a támogatást, a fáradhatatlan sok-sok segítséget, Sikolya Zsolt főgondnok úrnak az összekötő szerepét a VÁTI felé, dr. Szalai Zsolt intézményi gondnok úrnak, az építkezés koordinálását, Földi Jánosnak, a Református Gimnázium igazgatójának, hogy az iskola befogadott bennünket. A szülőknek külön köszönjük a sok segítséget - a költözködésekben, takarításokban, kerti munkákban. Köszönet illeti az óvoda összes dolgozóját. Türelemmel és megértéssel végezték a munkájukat ebben a hét hónapban.

A felújított Református Óvoda ünnepélyes avatása

Mindezeket a segítségeket, áldozatokat azonban leginkább Istennek köszönjük meg, aki nem engedett minket csüggedni a nehézségekben sem, adott erőt és kitartást. Nagy boldogság egy szép felújított, minden elvárásnak megfelelő óvoda, de az én szívem akkor lesz igazán örömteli, ha majd nap, mint nap azt tapasztalom, hogy bensőséges, szeretetteljes, nyugodt napokat töltünk itt az óvodában. Akkor ezután is majd minden gyerek és szülő bizalommal lép be hozzánk. Az óvoda a gyermekek életútjának elején ad olyan alapokat, amelyek végig kísérik őket egész életükön. Reményeim szerint ez az intézmény ezután is olyan alapvető értékeket fog közvetíteni, átadni a gyerekeknek, amely megalapozza egész életüket.

Az óvoda jelmondatával szeretném befejezni:
"Neveld a gyermeket a neki megfelelő módon, még ha megöregszik, akkor sem tér el attól." (Péld. 22. 6)

Bene Andrásné óvodavezető

Műalkotások a Szentendrei Református Gimnáziumban

II. rész

A Deim-képeknek az 1960-as évek végétől mindenkori alkotó elemei a "bábuk" és a "nudlik". Az előbbi forma közérthetőbb, hiszen magát az embert ábrázolja, és a kép így rendszerint egy humán relációt idéz meg jelszerű formában. Az utóbbi alakzat eredete talányosabb. A művész saját elmondása szerint a 60-as években arra törekedett, hogy a festett felület ne sima, hanem plasztikus, rezgő, "lélegző" legyen. Egy alumínium-grafikai munkán készült ilyen "szálkás" felületről írta az 1969-es Ferenczy Múzeumbeli kiállításán egy egyetemista: "Tudomásul kell venni, hogy ilyen sugár-özönben élünk." A művész maga is elfogadta ezt az értelmezést, és utóbb egy grafikailag jól körülhatárolt formává, a jellegzetes "Deim-nudlivá" alakította, ami évtizedek óta és ma is minden alkotásán jelen van, általában rézsútosan elhelyezett, rászter-szerű formában, mint a világegyetem sugárözönére történő utalás.

Az aula közepén áll Farkas Ádám Munkácsy-díjas szobrászművész 2001-ben készült "Arbor Plantata" című vörös márvány oszlop-burkolata. Ez az alkotás is a gimnázium bibliai jelmondatára (Jer. 17,8) utal, de itt már nem a beérkező tíz éves, "megtámogatásra" szoruló kisdíjakat láthatjuk, mint az ólomüveg-ablak szimbolikájában, hanem a már felnőtté vált "fát", egy olyan oszlopot, aki akár az egész házat is elhordja a vállán. Az alkotás színét a művész az aulában már meglévő ólomüveg ablak fácskájának színéhez igazította, amikor a Gerecsében, Tardoson fellelhető, 180 millió éves tengeri üledék vörös fél-márványát választotta alapanyagul, s annak tükörfényesre csiszolt felületébe véste a fát idéző levél és ág-motívumokat. Az eredeti márványfelület pompás saját rajzolatai akár keletkező világegyetemeket is idézhetnek, de találunk benne "csigának" nevezett), az egykori Pannon-tengerben bőségesen fellelhető, ma már kihalt puhatestű ammonita lenyomatát is. Megjegyzendő, hogy mind a Deim-féle ólomüveg-ablak, mind pedig a Farkas Ádám készítette alkotás a művészek ajándéka gimnáziumunknak. Érdekesség továbbá, hogy a gimnázium belsőépítésze, Vörösné Baracsi Erzsébet vizuális értelemben "vizet" varázsolt a "Víz mellé ültetett fák"-hoz, amikor a padlózatot mindkét alkotás közelében magas fényű greslappal borította, ezek a reggeli színes fényben víztükörként pompáznak.

Az aulából felfelé vezető lépcső első fordulójában Kristóf János Kossuth-díjas festőművész "Dunakanyar" című olajfestménye látható. A művész valamikori kisdíakként a szentendrei Református Polgári Iskola növendéke volt, és hálóját kifejezve ajándékozta a festményt gimnáziumunk javára az 1995-ben a PMK-ban tartott jótékony célú aukció alkalmából. A kép a visegrádi várhegyet és a Duna kanyarulatát ábrázolja "történelem előtti" állapotában, épületek és utak nélküli tájként. Az alkotást az aukción egy névtelen támogató megvásárolta, és a gimnázium indulásakor iskolánkban adományozta. A képre komoly vásárlói ajánlat is érkezett az óta, hogy iskolánkban kiállításra került, de a fenti okok érthetővé teszik, hogy természetesen szóba sem került eladása.

(Folytatjuk.)

**"Az új egek és az új föld, amelyeket én
teremték, megállnak én előttem,
így szól Úr."**

(Ézs. 66,22)

Áprily est kilencedszer

2011. november 17-én tartottuk gimnáziumunk Áprily estjét. Énekeltünk, verset mondtunk, saját alkotásokat is. Gyümölcsök, sárguló levelek vették körül a két kis, Áprily ihlette, szobrot: egykori diákunk, Bodrogi Fanni alkotásait. Mindenki gyújtott egy szál gyertyát s arany őszi párába burkoló teát ihatott. Az idei megemlékezés vezérvonalára a - Walther von der Vogelweidet idéző - Madarak című Áprily vers volt.

Iskolánk vendiákja, Tímár Sára, az idei Junior Prima-díj Magyar Népművészet kategória nyertese, magyarlapádi népdalokat énekelt. Erre választolt zeneiskolai tanítványa, Dulai Dóra Küküllő-menti népdalokkal. Itt voltak a nagyenyedi Bethlen Gábor Református Kollégium diákjai. Az őszi kollégium falai között lelt éji menedéket idén nyáron Tímár Sára is, amikor bebarangolta a Küküllő vidékét népdalgyűjtő útján s jutott el, többek között Magyarlapádra is.

Az enyedi diákok Marosszentimrét s annak református templomát megidéző versekkel hozták el Dél-Erdély üzenetét. A nagyváradi Lorántffy Zsuzsanna Református Gimnázium diákjai egy rajzmontázssal tisztelegtek Áprily emléke előtt.

Az idei évben a középkori lantművészet néhány vándormotívumával látogatott el újjól iskolánkba Bereczki Gábor lantművész. Az egykori középiskolai tanár és vegyész érdekes és tartalmas magyarázatokkal vezette fel az előadott dallamokat.

Felidézve Sütő András Nagyenyedi fügevirágát, a nagyszámú résztvevő megkóstolhatta annak gyümölcsét, "amelyről a tudós emberek mondják, hogy virágját sohasem hullatja el, hanem - mint a reménység magzatát - körülövi azt a gyümölcsével".

Ezzel a kóstolóval ígértünk egymásnak találkozást egy év múlva, ugyanitt.

Túl hatvanon

"...varázsszókkal összerakna..."
(Áprily Lajos: Túl ötven erdőn)

Ötven erdő? Túl hatvanon
elvész már, el. Elvész a nyom.
Útjaimon Enyed pora,
kollégium szilenciuma

nyirkosul az őszi ködben.
Kőbe zárt fény csillan itt benn.
Csorbult szívem vándordallam-
igazáért vért is adtam.

Jön a reggel, s összeszednek.
Lelket adó csermelyeknek
dúdolom igrice dalát.

Csillagcsíra elég, ha ég.
Csak varázsló érti még
s poéta: vidd s add tovább.

Szentendre, 2011. november 17.

Megjelent: 2011. 11. 26., Múzsza
(A marosvásárhelyi Népújság irodalmi melléklete)

Kiss Székely Zoltán

Szokatlan könyvajánló

Szokatlan az ajánló, mert nem csak egyetlen könyvre szeretném felhívni a figyelmet, hanem a könyvre általában.

Karácsony, ajándék. Ez a két szó mostanában nagyon gyakran fordul elő beszélgetéseinkben, gondolatainkban. Szeretnénk valamilyen személyes meglepetéssel örömet szerezni szereteteinknek, barátainknak, ismerőseinknek.

Az ajándék mindig arról is szól, aki adja. Könyvet olvasva belépünk az író világába, ugyanakkor az általa látott, érzett mondatokba sűrített gondolatok az olvasóban új életre kelnek.

Az ajándékba választott könyv ezért izgalmas, mert nem csak az író, a könyv témáját, hanem magát is adja az ajándékozó.

Szeretném egy könyv ajándékozása kapcsán szerzett személyes élményemet megosztani. Közel negyven év közszolgálat után nyugdíjba készül egy kedves ismerősöm. A munkán kívül néha beszélünk a világ nagy dolgairól, emberi kapcsolatokról. A kezdetektől érezhető kölcsönös megértés segítette a munkámat. Amikor megtudtam, hogy jövő hónapban már nem találkozunk a hivatalban, egy könyvet vittem ajándékba, amivel szerettem volna megköszönni azt, hogy minden nehézség ellenére szeretettel látta el a feladatát. Beszélgetéseink során szóba került a hit, tudtam, nyitott szívű kereső ember, ezért az "Istenre hangolva" című könyvet választottam ajándékkul. A könyv címét meglátva, felderült az arca és arra kért írjak bele, hogy megmaradjon az alkalom ilyen formában is.

Ez a kívánság meglepett, mert éreztem, hogy lélekben közelebb kerülünk ebben a pillanatban. Meglepett, mert az első gondolatom az volt, hogy a szerzők szokták dedikálni művüket, hogy jövök én tehát, az Istenre hangolva borítóját követő oldalra. Azután megértettem a megtisztelő kérés lényegét. Újra felfedeztem a nagyszüleink számára természetes személyes bejegyzések miértjét, Bibliájukba, könyveikbe, fényképeik hátuljára. Tárgyainkat személyesnek mondjuk, de mennyivel többek egy nekünk szóló üzenettel, jókívánsággal. Milyen jó érzés úgy kézbe venni, hogy ott van a kézírás! Milyen jó újra feleleveníteni a hozzá fűződő emlékeinket!

Az ajándékozásnak az átadás pillanatán túl lehet még egy fontos eseménye, beszélgetés a könyvről. Úgy, ahogyan a Bibliát is jó, ha közösen olvassuk, ha beszélgetünk az ígéről. Lehet az ajándékozott könyvről is beszélgetni később, családban, barátok között, és a gyülekezetben is.

Fülöp Zsolt

Farkas Ádám: Arbor Plantata c. vörösmárvány oszlopburkolata a Református Gimnáziumban

A ménes és a hintaló

Készül a ménes! Pontosabban: az ötödik gesztenye lovacszkára kapok megrendelést az asztalnál mellettem ülő leánykától, mivel én fúrom ki a gesztenyét, ami a készülő állatnak a teste, és a makkot, amiből a feje lesz, ha a gyufaszálakat a megrendelő bedugta. De nagy a tolongás, mindenki szeretne alkotni, ezért kis kezek válogatják a gesztenyét és makkot a legszebb állathoz. Akinek nincs türelme várni, az megy mást készíteni, vagy játszani.

Közben a másik asztalnál só-liszt gyurma alapba őszi terméseket: galagonyát, csipkebogyót, kökényt, makkot és leveleket nyomkodva készülnek a műremekek. Eközben legóból ház, autó, repülő, űrhajó készül, és semmi sem szak határt a fantáziának. Így telik az együtt töltött idő, rövid áhítatunk után, amelyet ének-tanulással kezdünk. Mert ez a nap nem olyan, mint egy hittanóra, amikor figyelni is kell, meg csöndben is lenni és tanulni is valamit, ilyenkor a főszerep a játéké és vidámságé. Így tud együtt lenni, játszani az óvodás csöppség a negyedikes nagy fiúkkal és lányokkal.

Reggel, érkezéskor némelyek még megszeppelve szemléltették a többiekét, (ahogyan mi, felnőttek is viselkedünk, ha új helyre érkezünk), majd lassú szemlélődés és csöndes beszélgetések indultak. És pont ez a mi célunk is, hogy a gyerekek megismerjék egymást, találjanak a különböző iskolákból érkezők egymásban barátokra. Játszva szokják meg a helyet, ahová máskor csöndesen, megilletődve érkeznek, talán a szüleik kezébe kapaszkodva. Hiszen itt nem kell félni semmitől, sőt, örömünk és vidámságunk helye kell legyen a templom közelsége. Azt hiszem, ezt kell megérteni a kicsiknek (is), hogy a templom az valójában egy közösséghez tartozás. Ezért is kapták a feladatot, hogy otthonosabbá tegyék a termet: egy-egy rajzot kértünk, amit a falra tehetünk, melynek témáját az áhítat történetéből vagy a hittanos anyagunkból is meríthették. Remek művek készültek, és a rajzok után a kézműves játékban egy szenzációs, kartonpapírra ragasztott só-liszt hintaló dombormű is, ami kifestve csodálatos lett.

A reggeli feszültség 10 - 11 órára már felfedezhetetlen. Nincsenek idegenek, csak alakuló barátságok. A cél az, hogy a gyermekek otthon érezzék magukat a gyülekezetben, ahol pár év múlva konfirmandusként, ifisként, illetve felnőtt gyülekezeti tagként megtalálják helyüket.

Terveink szerint havonta egyszer, egy szombat délelőtt ezután is találkozunk!

Lovadi István segédlelkész

Ünnep testben és lélekben

Hogyan hatnak lelkiállapotunkra a külsőségek?

Van, hogy hétvégén köntösben ráérősen teszünk-veszünk a lakásban, aztán van olyan nap, amikor ébredés után rögtön felöltözve "szolgálatba helyezzük magunkat", és van, amikor a legszebb ruhánkat választjuk ki, otthonunkat is feldíszítjük, szépen megerítünk, finom étkeket készítünk, és szívből várjuk a nagybetűs ünnepet. De valóban befolyásolhatja-e akár az öltözködés, a környezet a hangulatunkat, a lelkiállapotunkat? És segíthetnek-e a külsőségek az ünnepekre való jobb ráhangolódásban?

- A külsőségek, akár a ruha megválasztása is elsősorban a belső állapot kivételével, vagyis ami odabent a szívben van, az jelenik meg kívül, a környezetünk kialakításában vagy az öltözetünkben is - mondja dr. P. Tóth Béla lelkes-pszichológus, gyülekezetünk lelkipásztora. - A külső azonban visszahat ránk, megerősíti a lelkünk éppen aktuális "üzemmódját", belső hozzáállásunkat. Ha reggel ébredés után azonnal utcai ruhát öltünk, ez azt sugallja számunkra, hogy elérkezett a munka ideje. Ha hétvégén köntösben lapozgatjuk az újságot, kortyoljuk a kávé, azt tudatosítja, hogy ma lazítunk, kikapcsolódunk. Ha pedig ünneplőt öltünk, akkor az percről percre erősíti bennünk, hogy ez az időszak más: fennköltebb és értékesebb, mint a köznapok.

Harmónia kívül-belül

- A külső és belső harmóniája örök törvény. Zűrzavaros lelkiállapotból hasonló otthon, kapcsolattrendszer, öltözködés fakad, míg a rendezett lelkületű embereket harmonikus, összehangolt környezet jellemzi. A harmónia megteremtéséhez és megtartásához viszont elengedhetetlen, hogy életünk ne csak a bennünk lévő ösztönök szintjén működjön, hanem valami több, rendezettebb, magasabb rendű jöjjön létre bennünk. Ehhez pedig szükséges az önmagunkkal szembeni őszinteség és a mi Urunk iránti szívbéli nyitottság is - mondja a lelkipásztor.

Nagy érték az ünnep: újra és újra emlékeztet bennünket, hogy jó dolog a hétköznapiaságból kizökkenni, a gondokon felülemelkedni, hogy az élet nem csupán profán és köznapi dolgokról - evésről, ivásról, betegségről, halálról - szól, hanem ennél több. Ennek a tudatos és megfelelő szintű átélése az, ami aztán továbblandít bennünket az élet gondjaival való megküzdésben is.

- Nem véletlen, hogy kultúrkörünkben éppen a karácsony lett a legnagyobb ünnep, hiszen ebben a bennünk megszülető istengyermekiség lehetőségére van elrejtve: mi magunk is Isten gyermekeivé válhatunk. Ez pedig az emberi élet legnagyobb beteljesedése. Arra kell tehát törekednünk, hogy a karácsonyban is a Teremtővel való találkozást keressük. A lélek megnyitásához azonban a külsőségek - a lakás feldíszítése, a szép ruha, a hétköznapiól eltérő étkek - is sok segítséget adhatnak. Így erősíti egymást a külső és a belső - teszi hozzá a szakértő.

A jól ünnepeelt karácsony

A jól ünnepeelt karácsony erőt ad a hétköznaphoz is. Ha egy hétfője nem úgy sikerül, ahogy elterveztük, gyakran egész héten kedvetlenek, erőtlenekek, ingerültek vagyunk. Így van ez az ünnepekkel is. Fontos tehát, hogy rendesen megüljük őket, s ennek a méltó, gondosan tervezett ajándék, a szépen terített asztal, a megfelelő öltözék mind-mind része. Baj csak ott van, ha mindössze erre redukálódik az ünnep, és nincs már mögötte semmilyen lelki tartalom.

- Ne várjuk, hogy pusztán a körülmények megteremtésével megszületik a vágyott lelkiállapot! - figyelmeztet a lelkipásztor. - Mindenekelőtt bennünk kell, hogy megszülessen a döntés: most ünnepre készülünk. Ehhez első lépésként tudatosan kell kialakítanunk magunkban a megfelelő hozzáállást, s ez majd magától értetődővé teszi a külsőségeket - így nem lesznek idegen, talmi látszatok.

Az ünnepek a keresztyény hitben a böjttel is összefüggenek, hiszen életünket belülről is tiszta ruhába kell, hogy öltöztessük. Az ünnep előtti várakozásban ott az elcsendesedés, a bűnbánat, a méltó felkészülés lehetősége. "Nem tűröm együtt a bűnt és ünneplést!" - mondja a prófétai szó Ézsaiás könyvében. Belső megtisztulás is kell tehát. Így öltözik majd valóban ünneplőbe a szív.

Kolos Emőke

a Family Magazin 2011/IV. számában megjelent cikk nyomán

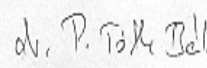
Üzen a múlt

Az alábbi dokumentum összesen tíz éves, mint cseppben a tenger mégis sokat mond egyházközségünk és országunk közelmúlt történelméről. Mi már református gimnáziumunkat építettünk a használhatatlanságig lelakott tűzoltó-laktanyából, és a sok szükséges pénz előteremtése, meg a bonyolult építkezés-sorozat levezénylése mellett (a statikai megerősítés idején és az első két tanév során még épületünkben működött a tűzoltóság is!) az is gondjainkat szaporította, hogy sokan meg sem találták a Martinovics u. 11. szám alatt összesen három osztállyal induló iskolánkat - az épület egyetlen utcai bejárata fölött ugyanis a nagy piros felirat még ezt mondta: "Tűzoltóság." Mi a jeltelen oldalsó kiskapun, hátulról közelíthettük meg osztálytermeinket. Voltak ugyan elszánt keresők, akik nekiálltak s végigmentek a Martinovics utcán, hogy felleljék a 11. számot, de rendre elakadtak a háromszög alakú Áprily Lajos térenél, ahol véget ért a páratlan oldal. Ezt a nem túl tér alakú "teret" még boldog emlékezetű Ányos atya, a szomszéd Ferences Gimnázium építője kereszteltette át az egykori Sallai Béla utcáról (nem kevés világnézeti megfontolásból), arra hivatkozva, hogy iskolájuk külső falában ő már elhelyezte a költő leánya által formázott bronz Áprily mellszobrot, és ott emlékhelyet alakított ki ülépadokkal. Mi magunk is szívesebben tudtuk volna gimnáziumunkat a nagy költőről és református lelkes-tanárról elnevezett Áprily téren, így hát kértük, ne kezdődjön újra a "tér" után a Martinovics utca páratlan számozása, mi is "kerülhessünk" az Áprily-térre. A hatóság szerint ez csak lakossági kezdeményezésre volt lehetséges, így az egyetlen érintett szomszédal, Mildemberger István bácsival "lakossági kezdeményeztünk". Róla ennek során az is kiderült, hogy jó hatvan éve, kezdő pék korában a református polgári internátusának szállíthatta naponként a zsemlét, s "ez alapozta meg iparát" - amiért régóta szeretné háláját kifejezni. Úgyis lett, a nyolcvan évén túli idős ember 1,2 millió Ft-tal támogatta a szomszédos református gimnázium építését. Álljon itt - az ő emlékezetére is - ez a hangulat, ám felette hivatalos íromány.

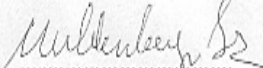
Lakossági kezdeményezés

Alulírott ingatlanulajdonosok azzal a tiszteletteljes kéréssel fordulunk a Szentendrei Városi Önkormányzathoz, hogy a tulajdonunkban lévő ingatlanok csatlakozhassanak az Áprily L. tér hárszámozáshoz, mivel a térrel a Martinovics utca hárszámozása megszűnik, és az utcanév indoktalan újakezdődése nehézkessé teszi ingatlanjaink utcanév szerinti fellelését.

Szentendre, 2001. augusztus 3.

dr. P. Tóth Béla
2000 Szentendre, Martinovics u. 11.
(hrs. 2079)

Mildemberger István
2000 Szentendre, Martinovics u. 9.
(hrs. 2080)

Elfér-e Jézus az ajándékok között?

Téli, borús nagyvárosi környezet, házak, melyek egyikében egy kisfiú az adventi naptárát szemléli kétségbeesve. Feszült várakozásában csakis az idő siettetése a legfőbb vágya, hogy mihamarabb eljöhessen a várva várt karácsony este, ezért gyorsan habzsolja vacsoráját és fut lefeküdni, mert ha hamar elalszik, hamarabb itt lesz az ajándékozás ideje is. Eközben halk, a tökéletes érzelmi hatás kifejtésére szánt zene szól. Így néz ki egy angol áruház karácsonyi reklámfilmje, amiről azt mondják, hogy a 2011-es év legjobbja.

A kisfilmből az nem derül ki, mi módon érinti a kisfiút Jézus születése, vagy egyáltalán tud-e róla valamit.

Nem szándékom az ajándékozásról senkit lebeszélni, mert mindannyian szeretünk készülni, meglepetéseket tervezni, kivitelezni a vásárlást, készítést, csomagolást s aztán lesni az arccokat.

A világ teremtője is készített számunkra ajándékot. A teremtési történetben már megígérte Isten az "ember fiát" és amikor elérkezett az ideje, el is küldte. De nem csupán közénk érkezett Isten fia emberi testben, hanem ajándékba jött, mi kaptuk őt, a föld összes embere. Ő a legnagyobb ajándék, amit csak ember kaphat. Mégis úgy tűnik, sokan nem találják.

A napokban egy bevásárló központba mentem, aminek a parkolójába már alig lehetett bejutni, bent pedig csak hosszas keresgélés után találtam parkoló helyet. Pedig nem is készítettek reklámfilm, mint az angol kollégáik, mégis teltházuk volt. A vásárlási dömping megindult: mindenki keresi a legjobb ajándékot, amit csak adni lehet a szeretteinek. Azt hiszem, ez rendben is van, aki fontos, annak a legértékesebbet kell adni! Olyat, ami nem rozsdásodik, nem törik, nem szorít, ami nem tűzveszélyes, nem okoz sérülést, nem eszi meg a moly, nem viszi el egyetlen tolvaj sem, és ráadásul néhány hónap múlva nem válik értéktelen kacattá a többi közt. Ha ezeknek a feltételeknek szeretnénk eleget tenni, akkor bizony a földi dolgokon gondolkodva hosszan törhetnénk a fejünket, hogy ilyet találjunk, s ha mégis sikerülne, akkor azt vagy nem lehetne kapni, vagy nagyon drága lenne.

Ilyen ajándék talán nem is létezik, amit becsomagolva adhatnánk át. Jézust pedig adhatjuk-e mi emberek ajándékba? Úgy, mint Isten, nem. Azonban mégis lehetséges ez az ajándékozás! Hiszen én is kaptam őt. Azoktól, akik úgy neveltek, azoktól, akik úgy oktattak, azoktól, akik hitelesen megélték Jézus Krisztusba vetett hitüket és elmondták, hogy mit jelent nekik a Megváltó. De érdemes gondolnunk azokra is, akik lejegyezték, megőrizték és másolták a Szentírást, hogy aztán mi, itt, 2011-ben, egy példányát akár becsomagolva odatehessük egy karácsonyfa alá. Templomépítő őseinkre is gondolhatunk, mert tőlük kaptuk azokat a hajlékokat, ahol felzendülhet az ének ajkunkon karácsony idején.

Készüljünk az ünnepre, tervezzünk, vásároljunk, vagy készítsünk magunk ajándékot, mert az valódi öröm, amivel egy hittanos büszkélkedett a napokban egy gyönyörű sálat mutatva a nyakában: "Ezt a sálat a Mama kötötte". Ez mindent megér! Mindeközben viszont ne feledkezzünk meg arról, hogy a legnagyobb ajándékot gondviselő Istenünk adta nekünk a saját fia képében.

Erre az ajándékra lehet boldog életet építeni, ha megkaptuk és elfogadtuk. Aztán igyekezzünk tovább is adni!

Áldott karácsonyi ünnepet kívánok!

Lovadi István segédlelkész

Szentföldi festmények kiállítása

Gyülekezetünk tagja, Robicsek Margit négy évig élt a Szentföldön hitvesével, akit munkája akkor odakötött. Ez alatt sok nevezetes bibliai hely és történelmi vonatkozású épület, templom meglátta, amelyből grafikák és festmények születtek. A gazdag terméskből felajánlott egy anyagot gyülekezeti termünkben való bemutatásra, ahol valamikor hittanos kislányként maga is tanulta a bibliai történeteket. Foglalkozása szerint légi utaskísérő, aki sokfelé megfordult, világlátott emberként és hívő szemmel észrevett értékeket, amiket alkotásain másokkal is szívesen megoszt. (A címlapon is az ő munkája látható.)

Kiállítása megtekinthető december 11-től január 3-ig istentiszteletek után a gyülekezeti teremben.

Robicsek Margit: A Via Dolorosa Jeruzsálemben

Karácsonyi ünnepi rend

Dec. 18. vasárnap:	de. 8 és 10 ó. istentisztelet
Adventi bűnbánati esték:	dec. 19-23 este 6 órákor
Gyermekek karácsonya:	dec. 19. hétfő este 6 órákor
Ref. Óvoda karácsonya:	dec. 20. kedd este 6 órákor
Gyülekezeti karácsonyest:	dec. 24. du. 5 órákor
Karácsony I. nap:	de. 8 és 10 órákor ünnepi istentisztelet, úrvacsora, (különkelyhes) du. 6 órákor legátus, úrvacsora
Karácsony II. nap:	de. 10 órákor ünnepi istentisztelet, úrvacsora
Óév utolsó alkalm:	dec. 31. du. 6 órákor
Újévi istentisztelet:	jan. 1. de. 10 órákor
Szentföldi festmények kiállítása:	dec. 11. - jan. 3-ig istentiszteletek után a gyülekezeti teremben
Adventi Könyvvásár:	dec. 12-16. du. 16-19 óráig
	dec. 17. de. 10-13 óráig
	Bibliák, énekeskönyvek, gyermek és ifjúsági könyvek, hitéleti könyvek, CD-k, naptárak, ajándékok
	Mindenkit szeretettel várunk!

Egyszer mondd el a Miatyánkot, de az életereddel!

Meghívásra érkezett a Dunakanyarba Gulácsy Lajos, nyugalmazott református püspök Kárpátaljáról. Örömmel tett eleget a kérésnek, sőt, különös ajándéknak érezte, hogy olyan helyen szolgálhat, ahol elődei nagy szeretettel és kegyelemmel munkálkodtak, hirdették Isten örömeit. A Szentendrei Református Gimnázium tanulói is hallhatták igehirdetését a hétfő reggeli áhítaton.

- Gondolkodtam, mit is mondhatnék én a nagy emberek után. Elcsendesedve megszületett a válasz: a naponként elmondott Miatyánkot kellene újra átgondolnunk, hogy választ kapjunk kérdéseinkre. Ki is az Isten, akit én Atyámnak szólítok? Szólíthatom-e így, hiszen ő a mennynek és földnek teremtője, én meg egy gyarló földi ember vagyok. Igen ám, de ezt az imában Jézus mondja, aki a kereszten rövidesen megvált minket, s e megváltáson át leszünk mi Isten gyermekei. Ez azt is jelenti, hogy Jézusban át válunk azzá, nélküle nem megy. Ha Jézusban megismerem Istent, benne csodálatos erőforrást találok: a leghatalmasabb nékem Atyám, s e tudat elég, hogy biztonságban érezzem magam.

A Miatyánk középső része egy csodálatos eligazítás Jézustól a földi élettel kapcsolatosan. *"Mindennapi kenyérünket add meg nekünk ma, És bocsásd meg vétkeinket, Miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek."* Ennek a megdöbbentő résznek az értelmét talán nem is fogjuk fel igazán. Az emberek jelentős része nem érti a kenyérkérdést, mert vagy szűkölködik vagy tobzódik. Nem érti, hogy amire nincs szükségem, arra ne is törekedjem. Ebben rejlik tragédiánk, hogy mi előre akarjuk biztosítani a kenyeret, hogy fölhalmozzunk, sőt, olyasmit is hajszolunk, ami nem kenyér. Kísérik az embert a reklámok: ezt is vedd meg, azt is vedd meg! És megveszi, jóllehet nincsen rá szüksége. A másik fontos mozzanat, hogy Jézus a kenyérkérdést összekötötte a bűnbocsánattal. Azt mondja: nemcsak kenyérral élsz, hanem Isten igéjével. Hiába van kenyérem, ha nincs bűnbocsánatom, vagyis lehet földi életem gyönyörű, ha nem követi bűnbocsánat, a pokolban fogom folytatni. Úgy kell tehát élnem, hogy legyen kenyérem, és legyen bűnbocsánatom. Mostmár az én szívemben is bocsánat van, mert megbocsátott Isten. Aki nem élte át az a megbocsátást, nem tud megbocsátani.

"És ne vigy minket kísértésbe, de szabadíts meg a gonosztól!" Az ember ráébred nyomorult voltára, ezért kéri Istent, ne vigye kísértésbe, szabadítsa meg a gonosztól. Naponta elbukom, mert nyomorult ember vagyok, de milyen nagy dolog tudni, hogy van egy szabadítóm, olyan üdvözítőm, aki biztosítja az én földi életemet.

Majd csodálatos hitvallás következik, a bizonyosság: *"Mert Tiéd az ország, a hatalom és a dicsőség, mindörökké."* Ez a koronája az emberi életnek, mert a hit azt jelenti, hogy nem kell félnem a holnaptól, sem a haláltól, nem kell félnem semmitől, mert nekem olyan Atyám van, aki megbocsát, s akié a hatalom mennyen és földön, örökké.

Jézus nem azt mondta, hogy mondd el százszor a Miatyánkot. Egyszer mondd el, az életereddel! Egész életünkben kell élni az emberi létnek ezt a csodálatos megfogalmazását. Kívánom, hogy mindenki így imádkozzon!

- A Miatyánk sorai, de maga az imádkozás is, gondolom, más tartalmat kaptak a Gulágon: a mindennapi kenyér vagy a gonosz.

- Igen, ott igazán rádöbben az ember, milyen nagy dolog a kenyér. Én ezt is kipróbáltam a hét és fél év alatt. mert aki nem becsülte meg a kenyeret, hanem odaadta bagóért meg itálért, az elpusztult.

- Emlékszem, egy korábbi interjúban elmesélte, hogy ez idő alatt sem csüggedtek, pedig minden okuk megvolt rá. Valaki tartotta a foglyokban a lelket.

- Én a Gulágot, a lágert nem büntetésnek, hanem kitüntetésnek vettem és Isten iskolájának. Kemény, de nagyon jó iskola volt. Hogy mondja a próféta? Jó nékem, hogy megaláztál, hogy megtanuljam a te rendeléseidet. Ott tanultam meg nagyon sok mindent az életben. Hálás vagyok érte, mert nekem egyszerre jelentette a hét szűk és a hét bő esztendő. Abból élek ma is, amit ott megtanultam.

- Mit tanult a táborban?

- Például azt, hogy elégedett legyek, hogy ne féljek a holnapi naptól, hogy tegyem meg, amit rám bízott Isten.

- Miért vitték el?

- Mint fiatal segédlelkész hittant tanítottam, konfirmációra készítettem fel a gyerekeket, és az akkori szovjet törvények értelmében nem volt szabad a 18 év alatti fiatalokkal foglalkozni. A főbíró a tárgyaláson megkérdezte, megbántam-e, amit tettem. Mondtam neki, hogy nem bántam meg, mivel engem ezért kitüntetni kellene, nem elítélni. És ha Isten ad lehetőséget, továbbra is ezt fogom tenni. Rám szólt erre az ügyész, hogy többet egy szót ne merjek szólani. Isten azonban megengedte, hogy még 87 éves koromban is végezzem ezt a szolgálatot. Ez az ő ajándéka, ahogyan ez az alkalom is. Valamikor 10 évvel ezelőtt jártam erre: volt rabtársamat, Kovács Zoltánt látogattam meg Leányfalun, az öregek otthonában. Most is elmentem az öregekhez, elmondtam nekik, milyen a mi öregotthonunk Beregszászban. Bajok vannak az öregekkel, mert elégedetlenek, morgósok, zúgolódók, és félénk szívűek. Pedig milyen jó, hogy mi elmondhatjuk a Miatyánkot, és kívántam nekik, hogy átérezzék sorait. Ám ahhoz, hogy a boldog öregségre fiatal korban kell kezdeni a készülést, mert a gyümölcsfa is akkor terem, amikor már öreg, fiatalon nagyon kevés rajta a gyümölcs.

- Nézzük dióhéjban az életét!

- Ugocsában nevelkedtem. Tivadarfalván születtem, ott kezdtem az elemi iskolát, majd Tiszaújlakon a polgári iskolát, aztán Nagyszőlősen elvégeztem a fémipari iskolát. Ennek köszönhetem, hogy 1943-ban, '44 elején Budapesten a mátyásföldi repülőgépgyárban műszaki tisztviselőként dolgoztam. Amikor összeomlott a repülőgépgyártás, elkeseredetten tértem haza, ám otthon, a csodálatos lelki ébredés hatására megértettem az élet igazi értelmét. Bekapcsolódtam a missziói szolgálatba. Iratterjesztéssel kezdtem, teológiai tanulmányokkal folytattam. '46-tól letartóztatásomig Munkácson voltam segédlelkész. Amikor azt kérdezik tőlem, hol végeztem a teológiát, én azt felelem: Kazahsztánban. Hét év gyakorlat! Sokaknak ajánlanám szolgálatra a hasonló terepet, hogy megtanulják az életet. Nem a lágert kívánom nekik, hanem hogy megértsék Isten dolgát. Mert nem mindegy, hogy a földi létben mit csinál: elásod-e talentumaidat vagy felhasználod.

- Milyen volt ez a hét év, amiből olyan sokat tanult?

- A hét szűk esztendőben volt éhség, nyomorúság, kegyetlen munka, poloska, tetű, durva katonák, éjjel-nappal üldöztetés, ám mindez a másik oldalról Isten csodálatos nevelőiskolájául szolgált, mert megtanultuk, hogy velünk az Isten. Ott is missziói munkát végeztünk: a honfitársainknak lelki segítséget tudtunk adni, beszélgettünk nekik Isten dolgairól. Eleinte nagyon nehéz volt ezekkel a rabokkal, mert örökösen káromkodtak. Onnan tudtuk meg, ki a magyar, mert az örökkel oroszul beszéltek, de magyarul káromkodtak. Ám a hét év alatt ezek az emberek abbahagyták a káromkodást és istenhívó emberek lettek, úgy mentek haza, mint Istennek áldott eszközei. S én örülök, hogy ennek a munkának kicsiny részese lehettem!